

PERIODIC ASSIGNMENT -3 2020-21

Grade – 7

Subject- Sanskrit

Syllabus – CH- 9,11 & 13

अपठित-गद्यांश

प्र-1 अधोलिखितम् अनुच्छेदान् पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत

1- लोकमान्यः बालगंगाधरतिलकः महान् देशभक्तः आसीत्। बाल्यकालात् एव एतस्य देशभक्तस्य रुचिः राजनीतौ आसीत्। अत एव सः विधिशास्त्रस्य अध्ययनम् अकरोत्। एषः राजद्रोही इति दोषारोपणं कृत्वा ब्रिटिश-सर्वकारः तम् कारागारे अक्षिपत्। सः कारावास-काले अपि प्रयत्नशीलः आसीत्। सः गीतयाः अध्ययनं कृत्वा 'गीता-रहस्यम्' नाम महाग्रन्थम् अरचयत्। राष्ट्रे नवचेतनां जागरितुं सः आजीवनं प्रयत्नम् कृतवान्। एषः राष्ट्रवादी 'स्वराज्यम् असमाकं जन्मसिद्धिः अधिकारः' इति अधोषयत्।

(क)- एकपदेन उत्तरत -

- 1- देशभक्तस्य तिलकस्य रुचिः कस्याम् आसीत्? -----
- 2- सः कस्य शास्त्रस्य अध्ययनम् अकरोत्? -----
- 3- सः कम् ग्रन्थम् अरचयत्? -----
- 4- महान् देशभक्तः कः आसीत्? -----
- 5- सः आजीवनं किं अकरोत्? -----

2- भारते षड् ऋतवः भवन्ति - वसन्तः, ग्रीष्मः, शरदः, वर्षा, हेमन्तः, शिशिरः च। ग्रीष्मकालस्य पश्यात् वर्षाऋतुः आगच्छति। वर्षाकाले ग्रीष्मस्य तापेन शुष्काः पादपाः पुनः हरिताः। आकाशः कृष्णः मेघैः आच्छादितः भवति। नद्यः जलवेगेन प्रवहन्ति कुत्रचित् अत्यधिका वृष्टिः भवति कुत्रचित् च अनावृष्टिः। वृष्टेः अभावात् कृषकाः महत् कष्टम् अनुभवन्ति। ते वर्षादिवं प्रार्थयन्ति। वर्षाजलेन धरा शस्य-श्यामला भवति। एतत् दृष्ट्वा कृषकाणां चित्तं प्रफुल्लितम् भवति।

(क)- एकपदेन उत्तरत -

- 1- भारते कति ऋतवः भवन्ति? -----
- 2- ग्रीष्मस्यपश्यात कः ऋतुः आगच्छति? -----
- 3- नद्यः कथं प्रवहन्ति? -----

(ख)-वाक्यनिर्माणं कुरुत-

- 1- ग्रीष्मकालस्य -----
- 2- जलवेगेन -----

रचनात्मक-कार्यम्

प्र-2 रेखाङ्कितानि पदानि आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत-

1- मालिनी द्रामुदघाटयति।

जवाब- का द्रामुदघाटयति?

2- शिक्षा सर्वेषां बलानां मौलिकः अधिकारः।

जवाब- शिक्षा केषाम मौलिकः अधिकारः?

3- दर्शना आश्चर्येण मालिनीं पश्यति।

जवाब- दर्शना आश्चर्येण काम पश्यति?

4- दर्शना तस्याः पुत्री च मिलित्वा परिवारस्य भरणपोषणं कुरुतः स्म।

जवाब- दर्शना तस्याः पुत्री च मिलित्वा कस्य भरणपोषणं कुरुतः स्म?

5- कालेन चटकायाः सन्ततिः जाता।

जवाब- कालेन कस्याः सन्ततिः जाता?

6- चटकायाः नीडं भुवि अपतत।

जवाब- चटकायाः किम् भुवि अपतत?

7- गजस्य वधेनैव मम दुःखमपसरेत।

जवाब- कस्य वधेनैव मम दुःखम अपसरेत?

8- काष्ठकूटः चञ्च्वा गजस्य नयने स्फोटयिष्यति।

जवाब- काष्ठकूटः कया गजस्य नयने स्फोटयिष्यति?

व्याकरण

प्र-3 विलोमपदानि लिखत-

- केतुम - विकेतुम
- श्वः - ह्यः
- ग्रामम - नगरम
- समीस्थम - दूरस्थम
- पृच्छति - कथयति
- सुखिन - दुःखिन
- अपहाय - गृहीत्वा
- नीचै - उच्चैः
- कठोरः - स्निग्धम
- पुरातनम - नूतनम
- अपर्याप्तम - पर्याप्तम

प्र-4 समानार्थक पदानि लिखत-

- आश्चर्येण - विस्मयेन
- उल्लासेन - प्रसन्नतया
- परिवारस्य - कुटुम्बस्य
- अध्ययनस्य - पठनस्य
- कालः - समयः
- अवरुद्धः - बाधित
- धरणी - पृथ्वी
- मन्दिरे - देवालय

साहित्य

प्र-5 एकपदेन उत्तरत-

- 1- गिरिजायाः गृहसेविकायाः नाम किमासीत्? - दर्शना
- 2- दर्शनायाः पुत्री कति वर्षीया आसीत्? - अष्टवर्षीया
- 3- दर्शनायाः पुत्री कथं नृत्यति? - करतलवादनसहितम्
- 4- अद्यत्वे शिक्षा अस्माकं कीदृशः अधिकारः? - मौलिकः
- 5- वृक्षे का प्रतिवसति स्म? - चटका
- 6- वृक्षस्य अधः कः आगतः? - गजः
- 7- गजःकेन शाखाम अत्रोटयत्? - शुण्डेन
- 8- काष्ठकूटः चटकां कस्याः समीपम् अनयत्? - मक्षिकायाः
- 9- मक्षिकायाः मित्रं कः आसीत्? - मण्डूकः
- 10- का भाषा प्राचीनतमा? - संस्कृतभाषा
- 11- शून्यस्य प्रतिपादनं कः अकरोत्? - भास्काचार्य
- 12- कौटिल्येन रचितं शास्त्रं किम्? - अर्थशास्त्रम्
- 13- कस्याः भाषायाः काव्यसौन्दर्यम् अनुपमम्? - संस्कृतभाषायाः
- 14- काः अभ्युदयाय प्रेरयन्ति? - सूक्तयः